

få den fort! Ha øynene med deg og merk deg beviser mot angivere og krigsforbrytere, men la deg ikke forlede til å være med på lynchjustis eller andre utskeielser som å klippe håret av tyskertøssene o. l. Det sømmer seg ikke, og det kan utsette gode nordmenn for kritikk og quislingene for medlidenhet.

Husk at frigjøringen kan medføre visse overgangsvansker som det ikke er mulig å eliminere. Tyskerne gjør alt de kan på fallrepet for å skape kaos, og det er ikke mulig å få alle ting i gang med et trylleslag. Så lenge krigen varer, må hensynet til krigføringen gå foran alle andre hensyn. Gjør hva du kan for å bistå myndighetene i deres arbeid. Det er det som hjelper til å overvinne vanskene. Erfaringer fra Frankrike viser at de hemmelige organisasjonene som ble skapt under krigen, kan være til den største nytte under hjelpearbeidet i den første overgangstiden. Innstill dere derfor på å fortsette den virksomhet dere driver til fordel for det felles beste.

Til slutt noen ord til de forskjellige yrkesgrupper.

Arbeidere. Beskytt ditt arbeidssted hvis tyskerne angriper det. Hjelp landsmenn hvis de av militære grunner må sette din fabrikk eller ditt verksted ut av drift. Vær førstemann til å følge parolen hvis norske eller allierte myndigheter eller Hjemmefrontledelsen oppfordrer til streik.

Forretningsfolk. Gjem så meget som mulig av lageret på et sikkert sted for å forhindre at det faller i tyskernes hender. Gjør det dere kan for å hjelpe sivilfolket med hemmelig fordeling av forsyninger.

Offentlige tjenestemenn. Vær beredt til å utføre alle ordrer som blir gitt av norske eller allierte myndigheter eller den norske Hjemmefrontledelsen.

Bønder. Gjem alle forsyninger og hold dem i reserve for den norske befolkningen. Ta vel imot landsmenn, norske og allierte soldater som trenger deres hjelp. Husk at frigjøringen vil skape et øyeblikkelig forsyningsproblem som bare kan løses gjennom fullt samarbeid og godvilje fra bøndenes side.

Husmødre. Vær gjestfri mot alle som kjemper mot tyskerne. Skjul dem og gi dem mat. Hvis det er mulig, så begynn forberedelsene med én gang. Gjem litt holdbar bær hvis det på noen måte er mulig.

Sjøfolk. Hjelp til med å beskytte båtene slik at de ikke blir senket av tyskerne. Hvis det er fare for beslagtagelser, så må ventiler åpnes og viktige deler fjernes fra maskinene.

Ungdommen. Slutt dere til Hjemmefrontens rekke hvis dere blir bedt om det. Vær klar til å dele ut flyblad, gjøre sambandstjeneste og yte bistand til norske og allierte tropper. Kjenner du omegnen godt nok til å kunne være veiviser? Pakk en ryggsekk med litt klær og mat slik at du kan være klar i løpet av kort tid.

Denne veiledning må nå fram til alle nordmenn. Hvis det er mulig, skriv den av og send den videre.

Den norske Overkommand

Fra "Krig og fred" klipper vi følgende:

"Aldri har et stemningsomslag foregått så fort og totalt som siden den russiske offensiven tok til for 3 uker siden. Stemningen har ofte skiftet før også, vi har følt smerten over de sviende nederlag, og vi har følt gleden over de små og store seirene, fordi vi visste at både nederlagene og seirene var med og bestemte vår skjebne - til ondt eller godt. Men ingen begivenhet under krigen har i den grad som den siste russiske offensiven vendt den alminnelige opinion fra en nærmest bitter resignasjon til uforbeholden optimisme. Folk som ved nyttår snakket om et år eller to, snakker nå om en måned eller to.

Det er ikke vår mening å gyde malurt i begeret. Vi er enige i at "det går fint", og vi vil slett ikke hevde at vi mente det samme ved nyttår som vi gjør nå, enda om vi innrømmer at vi har små forutsetninger for å bedømme om vi står umiddelbart foran avslutningen av den annen verdenskrig. Hva en mener om det blir i virkeligheten mye av en temperamentssak. Det som imidlertid har krav på interesse i denne sammenhengen, er selve den ting at stemningsomslag kan skje så fullstendig så å si i løpet av en natt. I og for seg betyr det naturligvis lite om vi er noe sangvinske når det er krigsbegivenhetene, men det ville innebære en stor fare om slike stemningsomslag skulle bli vår reaksjonsmåte også i andre tilfelle, der den har virkelig betydning. Det viser nemlig den ting av vår vurdering av hendelsene bygget på et forholdsvis spinkelt grunnlag, og det kan på lengre sikt bety at vi forsumpes og fordummes rent politisk. Vår nåværende åndelige karantenetilstand, det at det bare i ny og ne girer inn til oss en riktig opplysning eller en forstandig synsmåte, gjør at vi får en tendens til å trekke vidtgående konklusjoner av et tilfeldig materiale, eller av begivenheter som senere viser seg å være av relativt ringe betydning. Slike plutselige stemningsomslag minner oss om at vi må gjøre alt for å unngå de varige virkninger av vår isolasjon." Så langt "Krig og fred".

Også når det gjelder den utrenskningsprosess som nødvendigvis må skje blant kommunale lønnstakere når krigen er slutt, må vi sørge for at stemningsbølger og virkninger fra isolasjonstiden ikke får noen innflytelse. Utrenskningen må foretas etter de retningslinjer som vi skrev om i Kommunal-Nytt nr. 8 og 9, "Bort med svikerne". Men vi vil ikke nøye oss med det. Vi kommunale lønnstakere er i aller høyeste grad interessert i hvordan kommunene skal styres etter krigen, og vi krever en like renslig utrenskning blant dem som skal styre som blant lønnstakerne. Heller ikke på det området må virkninger fra isolasjonstiden få følger. Vi kan være enige om at ikke alt var som det skulle være før 9. april 1940, men vi skulle ha greid å rette på feilene uten nazistenes inngrep. Utviklingen har heller ikke stått stille i de snart 5 okkupasjonsår.

Vi hverken vil eller kan uttale noe om hvordan styremåten her vil eller bør bli etter krigen. Det kan imidlertid være av interesse i åben artikler i kommende nummer av Kommunal-Nytt å belyse nærmere forskjellige former for demokratisk styresett, og da særlig trekke en sammenlikning mellom norsk og amerikansk styresett. Likeledes kan det være av interesse med en artikkel om hvordan det nøytrale Sverige nå forbereder seg å ta fatt etter krigen.

Dispensasjon.

Vi mottar stadig henvendelser fra folk som vil ha "dispensasjon" fra en eller annen av de paroler som heimefronten har utsendt. Henvendelsene kommer fra bra og forstandige folk, som anerkjenner den linje som er trukket opp og som er fulle av vilje til lojalitet. Men når det gjelder deres eget geget, har de lett for å finne parolene for firkantete, og de ønsker dem håndhevet med større "smidighet". De har ofte argumenter som i første omgang kan virke besnærende: "Blokaden av offentlige stillinger kan føre til at det i stedet blir ansatt nazister ved kontorer hvor en tidligere ikke hadde noen, og dette vil vanskeliggjøre nyttig arbeid som en hittil har kunnet drive ved kontoret." Eller: "En har på hånden en utmerket jøssing som er villig til å ta stillingen dersom den fornødne dispensasjon kan skaffes." Eller: "Blokaden leder til at en ikke får noen i det hele tatt, og dette går ut over nordmenns interesser."

Vi kan ikke imøtekomme disse folk og vise dem den forståelsen som de mener å ha krav på. Firkantet og forstokket krever vi at parolene skal holdes 100% og noen tale om dispensasjon blir det ikke. Prøv å se saken fra vårt standpunkt. Vi skal ikke trette med en lengre redegjørelse for hva vi

mener kan sies til fordel for parolene og da særlig parolen om blokade av offentlige stillinger. Vi nøyer oss med å slå fast at uten denne parolen ville alle de beste kommunale lønnstakere ha vært avskjediget, og de som var tilbake ville vite at avskjedigelse truet enhver som vekket nazistenes uvilje. Kort sagt: Det kan føres svært meget på kreditsiden.

Prøv å tenke dere hvorledes en dispensasjonsordning ville virke. Vi se bort fra slike praktiske hensyn som at vi neppe kunne åpne kontor med skilt på døren og navn i telefonkatalogen. Men hvorledes ville det virke på de kommunale lønnstakere hvis de rundt omkring seg så at parolene ble brutt og de så fikk vite at dette skjedde med "offisiell" godkjenning, hvis en fortalte dem at de selv måtte holde loven, men at det var andre som den ikke gjølt for? Vi tror de fleste ville være enig i at det er bedre å være firkantet enn alt for rund. Svaret er derfor helt kategorisk: Parolene skal holdes av høy som av lav. Dispensasjon blir ikke gitt.

Borgervakten.

Fra heimefrontens ledelse: Borgervakten er blitt et stort nederlag for nazistene, og enkelte steder har de derfor søkt hjelp hos tyske makthavere. Dette har skapt en del forvirring. Folk unnskylder seg med at borgervakten er en liten sak som ikke er verd å gå i fengsel for. Borgervakten er ingen liten sak. Det er kanskje det viktigste middel til å demoralisere befolkningen med og bringe den under kontroll. Vi må regne med at det apparat som er bygd opp, vil bli brukt i en ganske annen utstrekning enn nå, i en situasjon da tyskerne vil sikre seg mot uro blant befolkningen. Der hvor folk har vennet seg til motstandsløst å følge ordren om innkalling, vil det ikke med ett rykk være lett å gi dem en ny innstilling. De aktive krefter kan kanskje gjøre det, men all erfaring viser at de mange som helst følger strømmen, vil troppe opp og marsjere som lydige gisler. I tillegg til dette kommer at borgervakten frigjør politistyrker til andre oppgaver. Vi vil derfor igjen innskjerpe: ingen møter til borgervakt selv om ordren kommer fra de tyske makthavere, og selv om disse setter et nytt navn på borgervakten. All kamp koster, hvis ikke var det ikke kamp. Men omkostningene blir minst når vi alle står sammen. Vi innskjerper også at sabotasjekommandoene har ordre om ikke å ta hensyn til en eventuell borgervakt.

Bort med svikerne.

I siste nummer av Kommunal-Nytt ble det pekt på at en oppsynsmann ved Aker vannverk hadde utført nivelleringsarbeid ved tyske anlegg. Det har oppstått tvil om hvem dette kan være, og vi finner det derfor nødvendig å offentliggjøre hans navn. Det er oppsynsmann Oscar Lie, Nordstrand.

Vaktmann Henry Nielsen ved Oslo havnevesens verksted ble om kvelden den 16. januar overmannet av 3 bevapnede menn, bundet og anbrakt i tilfluktsrom. Han fikk imidlertid løst påurringen og varslet politiet. Der ved lyktes det tyskerne å få fjernet flere dynamittladninger, bl. a. på flytekran "Samson" og isbryteren "Mjølner".

Herr Henry Nielsen har mottatt en påskjønnelse fra Terboven for sin pliktoppfyllenhet. Hans arbeidskamerater har gjemt repet.

Partiansettelser.

Byarkitekt Rode, Oslo, er utnevnt til ekspedisjonssjef i Innenriksdepartementet. Han beholder naturligvis også sin stilling og lønn som byarkitekt. Som my regnskapsdirektør i Oslo er ansatt K. O. Bratlie, tidligere inspektør ved Oslo ligningsvesen. Denne gang fant selv nazisten "finansrådmann" Müller Poulsen korrupsjonen for grov og innanket saken for departementet, men ansettelsen ble selvfølgelig godkjent.

Her må blokade til.

Vi er blitt gjort oppmerksom på at ansvarsløse personer blant Sporveisarbeiderne i Oslo, folk som til og med innehar tillitsverv, for fullt alvor akter å fremføre en revy som har fått bedriftens N.S.-ledelses godkjenning og økonomisk støtte. Revyen skal fremføres på Rosenborg teater lørdag den 10. februar 1945. Rosenborg teater eies av tyskeren språklærer Günther Kern. Refleksjonene gjør seg selv.

KVINNENES INNSATS.

Det blir ofte snakket om den innsats de forskjellige grupper, de forskjellige lag av folket, gjør i kampen mot nazismen. En gang blir de og de gruppers innsats fremhevet, en annen gang andres. Den ros som gis hver enkelt er sikkert også berettiget, og de som arbeider illegalt både fortjener og trenger litt ros av og til. De er selv de siste til å vente hedrende omtale, det er ikke det de arbeider for, målet er langt større. Det er friheten de vil ha som belønning. Likevel setter de pris på at folk har forståelsen av at deres arbeid betyr noe, at det er nødvendig og at det er riktig. Det stimulerer, innsatsen blir øket og forbedret.

Men det blir oftest glemt at selv kvinnene trenger en liten oppmuntring av og til. De gjør også sin innsats i kampen. Den lille populære setning: "Det står kvinner bak om alt", er ikke minst aktuell i denne tiden. Ingen bør glemme det. Dere menn som arbeider aktivt, må ikke glemme dem som står bak og støtter og gjør det mulig for dere å delta i kampen. Dere utfører det farefulle arbeidet ute i marken, men det arbeidet som utføres i hjemmene av mødre, koner og søstre kan være like betydningsfullt om det ikke er fullt så farlig. Det betyr noe at dere kan komme hjem til ubestemte tider, at ingen forteller dere hvor vondt det er med uvisshet bestandig, at ingen spør, at ingen hindrer dere, men tvert om hjelper på mange måter. Det betyr noe at dere, når politiet "er på sporet" kan søke tilflukt i andres hjem, hvor det igjen er kvinner som står ferdig til å hjelpe, som er beredt til å ta risikoen ved å huse "politiske forbrytere". Det betyr noe at gutter som blir utskrevet til arbeidstjeneste, har mødre som er enige i at de ikke møter opp, og som siden 9. april 1940 har oppdratt de unge guttene slik at de kan innta det riktige standpunkt selv, når den tiden kommer at det blir nødvendig. Dere kvinner som ennå ikke har nådd så langt at dere hjelper hvor dere kan hjelpe, glem ikke at andre kvinner gjør det som dere burde ha gjort, glem ikke at hver byrde, liten eller stor, som dere kunne tatt, men viker unna for, den må andre kvinner som har tung nok bær fra før, ta i tillegg. Glem ikke at det hysteriet, den redselen, den nyssgjerrigheten, den uforstanden som dere lar få fritt spillerom, alt dette klarer andre kvinner i samme situasjon å undertrykke, å beherske. De får utløsning for disse følelser ved selv å ta kampen opp mot undertrykkerne som er skyld i det hele. Det er en riktig og naturlig måte å reagere på. Slik må alle kvinner reagere. De må komme så langt at de forstår hva friheten er verd, slik som en kvinne jeg hørte om forleden. Hun har lidd mye og mistet mye i kampen. Hennes datter ville trøste henne litt: "Etter krigen får vi i all fall huset vårt tilbake, mor." Moren svarte stille: "Det spiller ingen rolle, så pass må vi da ofre for friheten." Hun har ofret mye, mye mer, men hun vet at ikke noe offer er for stort. Mange tusen norske kvinner er som henne. Deres innsats er deretter. Hjelp dem og la dem merke at forståelsen av hva deres innsats er verd er til stede. De fortjener det.

DET ILLEGALE ARBEIDET.

I høst, da fremgangen på vestfronten var på det høyeste og en regnet med at krigen senest ville være slutt til jul, var det en del mennesker som plutselig fikk det travelt med å komme med i det illegale arbeidet. Det var folk som før hadde holdt seg så langt borte som mulig fra alt som smakte av illegalt. Det var jo farlig, de kunne risikere å bli tatt! Men de siste to-tre månedene av krigen kunne de nok være med, så lange var det sannsynlig at de ville klare det uten å komme i politiets klør, eller om de ble tatt, ville fengselsoppholdet bare være en kort tid. Men så sluttet krigen ikke, det ble litt stillstand og også litt tilbakegang. Det ble til dels slutt med disse menneskenes iver, de ble stille og trakk seg litt tilbake. Nå er stemningen igjen snudd om og derved kommer disse "ivrige", "modige" menneskene igjen, sammen med nye, som ber om å få "oppdrag" å utføre. Vi er sjølsagt glad for all ærlig vilje og hjelp som blir tilbudt i det illegale arbeid. Men det er ikke alle som egner seg for slikt arbeid. De

bør heller være kontrollører og passe på at H. L.'s paroler blir overholdt. Det er ikke det minst viktige arbeid. Vi regner også med at det nå er knapp tid til å lære opp nye folk i det illegale arbeid. Vi som har arbeidet illegalt en stund, vet nemlig at det følger visse "barnesykdommer" med det illegale arbeidet den første tiden. Kikhosten kan f. eks. være temmelig lei, denne "kiken" for å få greie på mest mulig og denne "hosteh" for å få fortalt alt mulig. Sykdommen kan trekke i langdrag, de som er angrepet blir sannsynligvis ikke helbredet før krigen er slutt og i mellomtiden har vi hatt alle ubehagelighetene med "ettersykdommer" o. l. Nei, det får heller være nå. Når vi har bruk for hjelp, vet vi selv hvem vi kan bruke, og vi vil ha rett til selv å velge dem. Vi ønsker heller ikke at de vi pleier å arbeide sammen med, skal sende oss sine kjente på halsen uten først å ha rådført seg med oss. Det må være en selvfølge at en selv skal bestemme om det skal sluttet ny kontakt og med hvem.

Denne regel må vi forlange at alle følger. I det illegale arbeid må vi bruke omtanke og vise disiplin for at arbeidet fortsatt kan utføres så effektivt som mulig.

PARTIANSETTELSENE FORTSETTER.

Karl Gleditsch, Aker kommune, som før krigen var bokholderassistent, har senere avansert til kasserer og nå sist til sjef for tekniske etaters regnskaps- og lønningskontor i Aker. Han ble tidligere betraktet som arbeidssom, men lite oppvakt, og det var ikke lett for ham å fylle selv sin beskjedne stilling som bokholderiassistent. Regnskapene ved de tekniske etater er til dels nokså kompliserte, og han har ingen forutsetninger for å skjønne dem. Men han er nå medlem da.

OVERTIDEN NOK EN GANG.

Det later til at ennå ikke alle er klar over hvordan de skal forholde seg med hensyn til overtidsarbeidet. Vi presiserer: Overtidsarbeid skal innskrenkes mest mulig, men kan ved enkelte etater, f. eks. ligningskontorene, tillates i samme utstrekning som før krigen. Under ingen omstendighet må noen ta mer overtidsarbeid enn de gjorde før. Folk som utfører overtidsarbeid for andre etater, uansett hvilke, ligningskontorene er her innbefattet, blir å betrakte som blokadebrytere.

N.S.-MENTALITET.

For en tid siden var en eldre dame på Oslo lysverkers spisesal for å snakke med sin datter som er ansatt der. Lysverkenes "personalsjef" Nelson kom innom og ble oppmerksom på damens nærver. På en meget uforskattet måte jaget han henne ut og fulgte henne helt ut på gaten, stadig ubehersket skjellende og smellende. Denne bøllete opptreden gjorde et sterkt inntrykk på den eldre dame, hennes hjerte tålte ikke påkjenningen, og umiddelbart etterpå fikk hun slag og døde.

Vi vet nok at Nelson er så redd at besøkende til ham blir fulgt opp av bevopnet vakt, men vi har likevel vanskelig for å fatte at hans redsel kan være så stor at den driver ham til å skremme livet av uskyldige kvinner. Vi beklager heller ikke at vi mangler evnen til å forstå en slik mentalitet.

OGSÅ EN PREMIERINGSMÅTE.

Vi har brakt i erfaring at A/S Oslo Sporveiers administrasjon har begynt å premiere en del funksjonærer som har vist særlig interesse for overtid. Dessuten skal også de som har hatt minst sykefravær premieres. Vi skulle anta at det arbeidspresset som denne betjeningen er utsatt for, er så stort for alle at noen grunn for premiering av den enkelte ikke skulle være til stede. Men grunnen er selvfølgelig at nazistene vil søke å skape splid blant betjeningen.

Det ser for oss ut som om sporveibetjeningen har svært lett for å danse etter den nye tids ledelse. Omgangen med blokadebryterne er også klanderverdigg. Hva årsaken til dette er, vet vi ikke, men vi vil fordømme alle svake sjeler, og ennå en gang si fra at de "gode" jøssinger nå må bli mer rakrygget.

ETTERKRIGSPROBLEMER.

Den siste tids hendinger på det europeiske krigsteater har skapt et berettiget håp om at vår daglige kamp med å ryste av nazistiket nå er i ferd med å omdanne seg. Etter et forhåpentlig kort tidsrom, hvor en må vie all sin tid til oppgjør med våre hjemlige svikere, vil kampen utkrystalisere seg til å vinne freden og trygge vår framtid.

Som omtalt i forrige nummer, vil K. N. i tiden framover søke å gi en orientering om etterkrigsproblemer. Interessen for framtiden har selv sagt også vært stor i vårt land, men tiden til å behandle spørsmålene har vært svært begrenset for-di den alltid måtte ofres for å slå tilbake de stadige anslag mot våre primære rettigheter. En annen side er også at tilgangen på nødvendig stoff til behandling av problemene under den isolasjon vi har levd i har vært begrenset.

Anderledes stiller det seg i enkelte nøytrale land og i de kjempende demokratier, hvor en både har hatt mer tid å ofre på behandlingen av problemene, og hvor tilgangen på stoff til belysning av spørsmålene har vært langt rikeligere.

Vi skal i dag referere et av de svenske forslag som har sett dagens lys. Forslaget skriver seg fra det sosialdemokratiske svenske parti og er vedtatt under partiets kongress i mai 1944. Forslaget er utarbeidet av flere av Sveriges mest kjente eksperter på de sosiale, kulturelle og økonomiske områder. Det er delt i følgende 3 hovedavsnitt:

- A: Full sysselsetting.
- B: Rettferdig fordeling og høyest levestandard.
- C: Større effektivitet og mer demokrati i næringslivet.

Det Sosialdemokratiske parti i Sverige har flertall i Riksdagen og kommer til å få ansvaret for utviklingen etter krigen, og det har derfor interesse å se hvordan ansvarlige svenske kretser ser på spørsmålet omkring etterkrigstiden. Spesielt vil det være av interesse for folk i offentlig tjeneste, som en jo i første rekke må forutsette får i oppdrag å iverksette de vedtak til løsning av samfundsproblemene som det norske folk bestemmer seg for.

Av omsyn til plassen lar det seg ikke gjøre å referere annet enn det svenske programs hovedpunkter, som ved nærmere granskning er vel egnet som studiestoff. Kommentarene får en vente med til det blir pressofrihet.

- A. Full sysselsetting:
  1. Prisstigning forhindres. Ved bedre varetilførsel bør prisene synke. Et prisfall får ikke gå så langt at det skaper depresjon innen næringslivet.
  2. Næringslivets bestrebelse for å opprettholde og øke beskjeftigelsen som ordnes under statens ledelse.
  3. Industriens eksportmuligheter må fullt utnyttes. Eksportkreditt under statens medvirkning. For småindustrien åpnes veier til fremmede markeder. Importen av nødvendige varer trygges gjennom handelspolitikken.
  4. Boligbygging etter en langsiktig plan for å heve vår boligstandard.
  5. Billigere masseproduksjon av kvalitetsgaranterte forbruksvarer.
  6. Forbedringsarbeid for jordbruket, skogbruket og fisket.
  7. Offentlige arbeider økes ved minsket beskjeftigelse i det private næringsliv.
  8. Effektiv arbeidsformidling og omskoling. Bedre yrkesutdanning og yrkesveiledning.

B. Rettferdig fordeling og høynet levestandard.

9. Forhøyelse av reallønn og andre realinntekter for folkets brede lag.
10. Solidarisk lønnspolitikk. Lik inntekt for lik prestasjon, både ved jevnføring mellom jordbruk og andre næringer, og mellom menn og kvinner.
11. Sikkerhet mot at inntekten faller bort. Arbeidsløshetsforsikring og sykeforsikring gjøres almen. Folkepensjonene forbedres.
12. Bedre yrkeshygiene. Bedre beskyttelse mot yrkessykdommer og ulykkestilfelle i arbeidslivet.
13. Arbeidstidsforkortning i første hånd i mer anstrengende beskjeftigelse.
14. Virkningsfulle tiltak for å bedre folkehelsen.
15. Utjevning av omkostningene med barneoppfostring gjennom sosialpolitiske fordeler for familiene. Lettelser i hjemmearbeidet ved daghjem og barnehager, sosial hjemmehjelp, arbeidsbesparende utrustning i hjemmene.
16. Like utdannelsemuligheter for all ungdom uavhengig av foreldrenes inntekter og bostad.
17. Likeverdige levestandard og utjevning av klasseskiller.

C. Større effektivitet og mer demokrati i næringslivet.

18. Samfunnsmessig planlegning av investeringsvirksomheten.
19. Utenrikshandelen under samfunnets ledelse.
20. Stabilisering og rasjonalisering av byggevirksomheten. Byggegrunn og leiegårder i byene overføres gradvis til kommunal eiendom.
21. Rasjonalisering av jordbruket. En jordreform som innrettes på at ufullstendige jordbruk omgjøres til fullstendige bærekraftige gårdsbruk.
22. Rasjonalisering av hjemmearbeidet under samfunnets medvirken.
23. Støtte til almennyttig produksjon og sosialisering på områder der privat virksomhet medfører misbruk eller monopol.
24. Kartell og liknende prisoverenskomster gjøres offentlige. Åpen redegjørelse for sammenhengen mellom fortjeneste, priser og omkostninger.
25. Øket støtte til teknisk-økonomisk forskning.
26. Forbruksvarene under offentlig kvalitetskontroll. Spredning av objektiv varekunnskap.
27. Øket innflytelse for arbeiderne over ledelsen av produksjonen.

AVSATT I HENHOLD TIL REICHSKOMMISSARS FORORDNING.

Da nazistene fikk makten i kommunene, gikk de straks i gang med avskjedigelser. På den måten mente de å kunne gjennomføre en systematisk "utrenskning av upålitelige elementer". Hjemmefronten svarte med blokade av offentlige stillinger, og virkningen viste seg snart. Nazistene innså at de ikke kunne skaffe nye folk i stedet for dem som ble avskjediget, og at fortsatt utrenskning ville føre til at hele den offentlige forvaltning gikk i stå. Avskjedigelsene ble færre og færre og holdt til slutt praktisk talt helt opp. Det kom ro over administrasjonen. Gode nordmenn fikk følelsen av at det til en viss grad gikk an å arbeide skikkelig under naziførerne. Ikke fordi man ville gå deres ærender, men fordi man visste at Norge er vårt land, ikke tyskernes, at kommunen er vår kommune, ikke lakenes, og at det er oss som må føre ansvaret for forsyning og fordeling til befolkningen, oss som har interesse av at det forvaltningsapparat som skal tre i funksjon etter befrielsen, ikke unødig er brakt i ulage. På denne måten har tingene gått i et par år nå. Nazistene, som rår over en helt utilstrekkelig stab, og som praktisk talt ikke har folk med faglig innsikt eller administrativ dyktighet, har unngått den skandalen det ville ha blitt om de hadde måttet overta administrasjonen alene, og vi på vår side har greidd å verne verdier som vi tror vil være av stor betydning etter befrielsen. Den eneste bebreidelse vi kan gjøre oss er at vi kanskje har tatt ansvaret for tungt, at vi av hensyn til befolkningen og for å hindre kaos har raket kastanjene ut av ilden for nazistene.

Så har de plutselig slått til, foreløpig i Oslo og Akershus. En rekke av våre kolleger er avskjediget, atskillige er arrestert. Hvorfor har nazistene gått til dette skritt? Noen forklaring er ikke lett å gi. Så dumme er de ikke at de ikke skjønner at de slår bena under sin egen virksomhet i kommunene. Kanskje har man funnet å måtte gi en konsosjon til medlemmenes hevnløse. Først og fremst skyldes det vel at makthaverne har en følelse av at det varer galt av sted med dem, de synker dypere og dypere ned i myra. Av desperasjon og for å skjule sin egen frykt slår de vilt om seg, noe må skje, noe som gir dem inntrykk av egen makt og styrke. Men med dette får det være som det vil. Erfaring har vist at det ikke lønner seg å prøve å finne motivene til en gal manns handlinger. Det som vi må vite er hva vi skal gjøre, hvorledes vi skal svare på utfordringen.

Vårt svar:

Det er mange tomme stoler i kommunene i dag. Hvorledes skal det gå med arbeidet til de avskjedigede? Hvorledes skal vi gjenstående forholde oss når våre kamerater er satt på porten?

Først kaldt vann i blodet. Vi skal beherske oss. Det tjener ikke til noe å la sine følelser få fritt løp. Vi skal bli i vårt arbeid inntil hjemmefrontens ledelse gir oss beskjed om å forlate det.

Men vi skal ikke gjøre arbeidet til de avskjedigede. Vi har prøvd å unngå kaos. Nå har nazistene valgt å skape det, og det er deres ansvar, ikke vårt. Ikke et spadetak mer enn før gjør vi. Hver eneste lønnstaker vet godt med seg selv hvilket arbeid han gjorde tidligere og hvor meget han gjorde. Bjørn han noe ut over det, da sviker han sine kamerater og legger grunnlaget for nye avskjedigelser. Ligningen blir kanskje forsinket. La den bli det. Budsjettforslaget blir ikke ferdig i tide. Nei, så blir det ikke det. Du har dine bekymringer, nazistene har sine, og dette er nazistenes. La det være klart for deg selv og for alle andre: Vi arbeidet lojalt så lenge det var mulig, nå har nazistene rykket grunnlaget bort, og de bærer ansvaret for at det går galt. Vi kan i hvert fall ikke hindre at den bitre stemning som nå rår, vil gi seg utslag i likegyldighet i tjenesten. La dem prøve å bevise at det går an å administrere en kommune videre etter at en rekke funksjonærer er avskjediget, men hjelp dem ikke med å bevise det, tvert imot.

Situasjonen har medført en skjerpelse av tidligere paroler. Det har tidligere vært gitt tillatelse til overtidsarbeid ved ligningskontorene og ved visse andre administrasjoner, hvor det var nødvendig av